

Oxelösund

Biblioteksplan för Oxelösunds kommun 2024 - 2026

Ankom: 2023-11-22 Ärende: KS.2023.236 Handling: 516667

Dokumenttyp Plan	Fastställd av KF	Beslutsdatum 2024-02-07	Reviderat
Dokumentansvarig	Förvaring Castor	Dnr Ks.2023.236	
Dokumentinformation			

Innehåll

Biblioteksplan 2024	3
Bakgrund	3
Övriga styrdokument:	3
Oxelösund	4
Allaktivitetshuset Koordinaten.....	4
Utmaningar	5
Mod och framtidstro	6
Trygg och säker uppväxt	8
God folkhälsa	10
Trygg och värdig ålderdom	11
Attraktiv bostadsort	12
Hållbar utveckling.....	13
Styrdokument och källor:	14

Biblioteksplan 2024

Bakgrund

Enligt bibliotekslagen ska alla kommuner i Sverige ha folkbibliotek samt en politiskt beslutad biblioteksplan. Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling samt främja litteraturens ställning och intresset för utbildning. Biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt människor med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och unga. Lån ska vara avgiftsfria och bibliotekets verksamhet ska vara tillgänglig för alla. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek.

2023 fick Kultur- och fritidsförvaltningen i uppdrag att revidera biblioteksplanen 2021 - 2023. Då det fanns ett behov av att göra om den från grunden presenterades ett förslag för Kultur- och fritidsnämnden (KFN) 6/3 2023 som då godkänns.

Den tidigare planen har utgått ifrån KFN:s verksamhetsplan och varit mer av en handlingsplan. Nu finns ett behov av en mer strategisk och framtidsytande plan som i stället kommer att utgå ifrån kommunens övergripande mål; Mod och framtidstro, Trygg och säker uppväxt, God folkhälsa, Trygg och värdig ålderdom, Attraktiv bostadsort och Hållbar utveckling. I alla dessa områden har biblioteket en funktion att fylla.

Övriga styrdokument:

- Bibliotekslagen
- Skollagen
- Barnkonventionen
- Regional biblioteksplan
- Kommunens verksamhetsplan
- Agenda 2030
- Koordinatens HBTQI-plan

Oxelösund

Kuststaden Oxelösund är till ytan en av Sveriges minsta kommuner och har ca 12 000 invånare. Kommunen omgärdas till 85% av hav. Oxelösund domineras av stålverket SSAB som är en av de största arbetsgivarna i regionen.

Det finns tre skolor, tio förskolor (varav tre friförskolor), två äldreboenden och ett trygghetsboende. Det finns ett huvudbibliotek samt ett skolbibliotek på varje skola.

Det finns också ett Campus med SFI och komvux med vuxenutbildning. Oxelösunds kommun är ett finskt förvaltningsområde, vilket innebär att det finska språket och den finska kulturen särskilt ska beaktas.

Demografiskt sett har Oxelösund en åldrande befolkning även om det också skett en inflyttning av barnfamiljer i kommunen, många av dem är nyanlända.

Kommunen är socioekonomiskt segregerad. Motorvägen delar av kommunen där den ena halvan främst består av villa- och radhusbebyggelse och den delen som ligger i centrum består främst av hyresrätter. Den skola som ligger centralt har en stor andel elever med utländsk bakgrund.

Allaktivitetshuset Koordinaten

Efter ett politiskt beslut öppnade allaktivitetshuset Koordinaten 2006 och innefattade då bibliotek, turistinformation, fritidsgård, konstgallerier, Eventsal, café samt administration för Kultur- och fritidsförvaltningen. 2015 flyttade Kommuncenter in som en satsning på en väg in till kommunen. Koordinaten är centralt beläget vid Järntorget.

På Koordinaten arbetar ca 25 personer, varav 10 på biblioteket. Av dem är 7 bibliotekarier, inklusive bibliotekschef, och 3 biblioteksassistenter. 1,5 tjänst går till skolbiblioteken, där står Utbildningsförvaltningen för 1 tjänst. Kommunbibliotekets personal bemannar de tre skolbiblioteken. 1,75 tjänster är i dagsläget beroende av statsbidrag från kulturrådet och går till extra insatser på förskolan, campus och aktiviteter för barn på biblioteket.

Biblioteket säljer också bibliotekstjänster till Kriminalvårdsanstalten Nyköping.

Utmaningar

Hänsyn måste tas i all planering för de utmaningar som finns i samhället idag. De faktorer som främst spelar en roll i denna plan är:

- Socioekonomiska faktorer
- Digitalisering
- Klimatförändringar
- Demografi

Mod och framtidstro

I Oxelösund råder mod och framtidstro.

- Det innebär en vilja att bryta mönster och att prova nya sätt att göra gott för kommuninvånarna.
- Kommunen och dess verksamheter marknadsförs med stolthet och goda exempel lyfts.
- Medborgarperspektiv, helhetssyn, dialog och tydlighet kännetecknar arbetet.

Biblioteket är en demokratisk institution. Alla är välkomna och bemöts likvärdigt oavsett kön, ålder, etnicitet, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Koordinaten är Hbtqi-certifierad. Huset är tillgängligt ur handikappsynpunkt. Biblioteket ligger i det mest socioekonomiskt utsatta området vilket är utjämnade vad gäller tillgång till litteratur, handledning, digitala tjänster och fysiskt utrymme. Dock är kommunen liten till ytan, de flesta invånare har mindre än 5 km till biblioteket. Detta utgör en integrerande faktor då människor från alla delar av kommunen besöker biblioteket. Biblioteket har också en kompenserande roll då det gäller den digitala klyftan, där människor lämnas utan möjlighet att ta del av det digitala utbudet i samhället av olika anledningar. En stor utmaning för biblioteket är också att medborgares förmåga att ta del av, samt kritisk bedöma olika källor varierar stort i befolkningen.

För att vara både kompenserande och integrerande ska bibliotekets utbud vara brett. Det gäller litteratur, olika typer av media, som mötesplats, tysta utrymmen, teknik och vägledning. Biblioteket ska erbjuda studieplatser, tyst läsrum och kurslitteratur för att underlätta studier på olika nivåer, samt böcker på minoritetsspråken, de aktuella språken i kommunen och böcker på lättläst svenska. För personer med behov av anpassad media ska det finns möjlighet att få tillgång till egen nedladdning av ljudböcker och e-böcker via MTM (Myndigheten för Tillgänglig Media). Det ska finnas publika datorer, WIFI samt hjälp och handledning. Bibliotekspersonalen ska också vara behjälplig då det gäller att kritiskt granska källor som används. Det ska finns möjlighet att kopiera, skriva ut och skanna dokument. Tillgången till media och tjänster ska vara dynamiskt då förslag på inköp och lån från andra bibliotek ska beaktas, liksom förslag på aktiviteter och evenemang samt möjlighet att boka utställningsplats och mötesrum.

Digitala media som böcker, ljudböcker och film ska erbjudas. Den digitala utvecklingen går fort samtidigt som behovet av fysisk media är fortsatt stort.

Plan

Datum
2023-10-13

7 (14)

Diarienummer

Det ställer krav på biblioteket då kostnaderna för media ökar. Även behovet av kompetensutveckling hos personalen ökar då biblioteket har en stor roll för att ge alla möjlighet att ta del av det digitala utbudet, både vad gäller media och digitala tjänster som krävs för att kunna ta det av samhällsservice och annat utbud. Biblioteket ska vara en plats där både tekniken och vägledningen finns. För många är biblioteket den enda plats där detta erbjuds. Biblioteket ska vara tillgängligt fysiskt såväl som digitalt, via en modern och uppdaterad webbplats som speglar bibliotekets utbud.

Biblioteket ska marknadsföra sina program tillsammans med de andra verksamheterna i kommunen för att lyfta Oxelösunds kultur- och föreningsliv och verka för att medborgarna ska kunna välja ett aktivt liv.

Biblioteket ska samverka med Kommuncenter och de andra förvaltningarna för att ge bästa tillgång till service och kunna lotsa besökarna till rätt instans.

Biblioteket ska vara en arena för arbetsträning, praktik och möjligheten att fullgöra samhällstjänst eller ungdomstjänst. Syftet är att människor ska kunna utvecklas, få ett sammanhang och ett ökat självförtroende. Med hjälp av de insatserna minskar också steget till vidare studier och arbete.

Trygg och säker uppväxt

Barn och ungdomar ska känna sig trygga såväl i samhället som i de kommunala verksamheterna.

- I Oxelösund betyder det att alla barn och ungdomar ska nå goda studieresultat utifrån sina förutsättningar, att barn och ungdomar aktivt deltar i kultur- och fritidsutbudet och att barn och ungdomar växer upp i trygga hemförhållanden och i en trygg och säker miljö.

Sedan 2020 är barnkonventionen lag i Sverige och barns bästa ska beaktas i all verksamhet som rör barn. Barn och ungdomar är en prioriterad grupp i bibliotekslagen såväl som i kommunens verksamhetsplan.

Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till skolbibliotek.

Biblioteket ska ha ett team som gemensamt ansvarar för barn- och ungdomsavdelning, inköp av litteratur för målgruppen, kulturupplevelser och kreativa aktiviteter. Barnavdelningen ska vara en lässtimulerande mötesplats för familjer, placerad centralt i biblioteket. Barn och unga ska erbjudas ett brett utbud av litteratur vad gäller media, språk och nivå. Då kommunen är finskt förvaltningsområde ska finsk litteratur och kultur beaktas. Det ska finnas litteratur på de övriga minoritetsspråken efter behov, samt på de språk som är aktuella i kommunen.

Bibliotekets barnteam ska också ansvara för skolbiblioteken, i samverkan med utbildningsförvaltningen. Skolbiblioteken ska ha ett brett och aktuellt bestånd, möjligt att påverka för lärare och elever. I samverkan med skolans ledning och personal ska bibliotekarierna genomföra läsfrämjande verksamhet, källkritik och informationssökning. Detta gäller såväl fysiska som digitala källor.

Biblioteket ska verka för att det finns kulturupplevelser och kreativa aktiviteter för barn och unga. För att nå alla barn och ha en kompensande funktion ska en del av utbudet erbjudas skola och förskola. För att kunna erbjuda ett brett utbud ska biblioteket samverka med till exempel fritidsgården, vuxenkulturen, föreningar och andra förvaltningar.

För barn med läshinder ska anpassade media erbjudas. Det sker främst genom licens för att kunna ladda ner ljud- och textböcker från Legimus, MTM. Det ska också finnas böcker med takt - taktila böcker och böcker med tecken. I samverkan med barnhälsovården ska biblioteket handha bokrecept.

Plan

Datum
2023-10-13

9 (14)
Diarienummer

Det ska finnas ett brett och varierat digitalt utbud för barn, både vad gäller datorer att låna, gratis WIFI samt digitala ljudböcker, e-böcker och film. Biblioteket ska ha ett kompensatoriskt uppdrag när det gäller möjligheten att pröva ny teknik, till exempel via workshops med VR-glasögon.

Barn ska ges möjlighet till delaktighet genom att kunna påverka bibliotekets litteraturutbud och kulturaktiviteter.

God folkhälsa

Oxelösundarnas faktiska folkhälsa och upplevda livskvalitet ska utvecklas positivt.

- I Oxelösund betyder det att invånarna ska känna delaktighet och inflytande, att invånarna deltar i aktiviteter som främjar hälsa och friskvård samt lever ett självständigt liv fritt från missbruk.

God hälsa är grunden för ett aktivt liv med hög livskvalitet och inflytande över sin egen situation. Möjligheten till god hälsa är ojämnt ut ett socioekonomiskt perspektiv, där ekonomi och utbildning spelar en stor roll. Hälsan påverkas också av faktorer som social isolering, missbruk och brist på språklig och kulturell förankring.

Tillgången till litteratur i tidig ålder och högläsning både i skolan och i hemmet påverkar barns språkutveckling och skolresultat och leder till ett självständigare liv med högre livskvalitet under hela livet.

Biblioteket ska vara en mötesplats som kan motverka isolering och främja sociala kontakter för alla åldrar. Det ska finnas ett brett utbud av litteratur och information på olika språk, media och svårighetsgrad för att underlätta för människor att göra bra val i vardagen. Utbudet ska gå att påverka för enskilda medborgare, önskad litteratur köps in. Även inom det här området ska biblioteket ha en kompensatorisk roll och ge tillgång till litteratur, information och en plats att möta andra utan kostnad. Som en del i att utjämna den socioekonomiska skillnaden.

Biblioteket ska samverka med andra aktörer för att tillgängliggöra kulturupplevelser som utställningar, konserter, föreläsningar etc. Utbudet ska gå att påverka både för föreningar och enskilda genom att komma med förslag och egna initiativ.

Biblioteket ska också samverka med arbetsmarknadsinsatser genom att erbjuda platser för arbetsträning för att komma tillbaka till arbetslivet efter långvarig sjukdom.

Trygg och värdig ålderdom

Det är värdigt, tryggt och säkert att åldras i Oxelösund.

- I Oxelösund innebär det att äldre med behov av stöd erbjuds möjlighet att bo kvar i egen bostad och att äldre har inflytande över hur beviljade insatser utförs. Insatser till äldre ska vara av god kvalitet, individinriktade samt ges med gott bemötande.

Äldre är en prioriterad grupp i kommunen. Kommunens demografiska situation gör att denna grupp kommer att fortsätta att öka vilket ställer krav på olika delar av samhället. Äldre blir också friskare och mer utåtriktade och ställer själva högre krav på service, aktiviteter och samhällsfunktioner.

På biblioteket ska det finnas en socialbibliotekarie som tillsammans med övrig personal ansvarar för verksamhet riktad mot äldre. Biblioteket ska ha lokaler som är tillgängliga för hjälpmedel som rullator, rullstol och permobil. Hörslina ska finnas i samband med evenemang. För personer som inte kan ta sig till biblioteket själva ska det finnas möjlighet att få önskade böcker och media levererade hem. Särskilda boenden ska få regelbundna besök av biblioteket. För äldre med läshinder ska det finnas olika media till exempel stor stil, fysiska ljudböcker samt möjlighet att ladda ner böcker från Legimus, MTM. Då kommunen är finskt förvaltningsområde ska finsk litteratur och kultur beaktas. Det ska finnas ett brett utbud av finsk litteratur och ett kulturutbud i samverkan med andra aktörer.

För att kunna erbjuda ett brett utbud av aktiviteter ska biblioteket samverka med andra förvaltningar, föreningar med flera Seniorcafé arrangeras i samverkan med Vård- och omsorgsförvaltningen. Biblioteket är en mötesplats som motverkar isolering och främjar sociala kontakter för äldre. Här ska också finnas hjälp och handledning för att bryta det digitala utanförskapet när det gäller utbud och tjänster som behövs för en fungerande vardag.

Attraktiv bostadsort

Oxelösund erbjuder ett havsnära boende och en hög kommunal servicenivå.

- I Oxelösund innebär det att kommunen erbjuder bra barnomsorg, skola, fritid och kulturliv. Ett bra och varierat bostadsutbud finns för olika behov och åldrar.

Kommunen präglas av ett positivt företagsklimat som gör det enkelt att starta, driva och utveckla företag. Infrastrukturen håller god kvalitet och upplevs välfungerande.

Oxelösund är en liten kommun där små förändringar i befolkningsantalet får märkbara konsekvenser. Det är viktigt för kommunen att fortsätta att öka befolkningsantalet för att ha ett bra underlag för skatter, elever till förskola och skola samt för att ha tillgång till arbetskraft både inom industri, företag och kommunal verksamhet.

På biblioteket ska alla känna sig välkomna, sedda och väl bemötta. Biblioteket ska vara en del av viljan att bo i Oxelösund och kunna utbilda och vidareutbilda sig eller arbetspendla till andra orter. Utbudet av litteratur och media ska vara brett och möjligt att påverka. Studielitteratur ska köpas in eller lånas från andra bibliotek. Biblioteket ska erbjuda studieplatser, datorer, rum för tysta studier och studier i grupp samt annan hjälp och handledning som underlättar studier och fortbildning. Bibliotekets personal är tillsammans med personal inom övriga verksamheter på Koordinaten HBTQI-certifierade och nyanställda ska få en god introduktion i det arbetet.

Biblioteket ska hålla hög kvalitet på det digitala utbudet och sträva efter att implementera moderna digitala lösningar vad gäller bibliotekssystem, WIFI, lösningar för e-böcker etc. För att motverka den digitala klyftan ska det också gå att få individuell hjälp på biblioteket för att lösa de digitala problem som medborgare kan ha i sin vardag.

För att ge hjälp och stöd till konsumenter inför och efter köp ska det finnas en konsumentvägledare.

I samverkan med andra aktörer ska biblioteket erbjuda ett brett utbud av kulturupplevelser och kreativa verksamheter i kommunen, samt tillhandahålla information om fritidsutbud och aktiviteter som finns på orten.

Hållbar utveckling

Oxelösunds kommun tar ansvar för att långsiktigt säkra resurser för framtiden och för kommande generationer.

- I Oxelösund innebär det att kommunens ekonomi är stabil, att kommunen är en attraktiv arbetsgivare och att kommunen arbetar aktivt för att möta samhällets krav inom miljöområdet. Det innebär också att kommunen arbetar för ökad integration och möjlighet till egen försörjning.

Agenda 2030 är FN:s mål för hållbar utveckling där mål om till exempel fattigdom, utbildning, jämställdhet och hållbar konsumtion formuleras. I bibliotekets demokratiska uppdrag ingår att främja både social hållbarhet, integration, utbildning samt jämlik tillgång till kunskap, litteratur och kultur.

Folkbibliotek som idé främjar delande av resurser som media, datorer, plats för möten med mera. Biblioteket är också en plats där besökarna konsumerar upplevelser och aktiviteter snarare än varor.

Biblioteket ska tillhandahålla aktuell litteratur om klimatet på olika nivåer för att ge alla möjlighet att hålla sig uppdaterade kring den forskning som bedrivs och därmed kunna göra egna val.

Biblioteket ska med sin medborgarservice verka för ett hållbart samhälle även socioekonomiskt och integrerande genom att vara en mötesplats för alla.

Styrdokument och källor:

[Barnkonventionen - UNICEF Sverige | unicef.se](https://www.unicef.se)

[Bibliotekslag \(2013:801\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](https://www.riksdagen.se)

[Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2023 — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

[Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2023-2025](#)

[Kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan 2023-2025](#)

[Skollag \(2010:800\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](https://www.riksdagen.se)

[Vårt arbete med Agenda 2030 och de globala målen - Svenska FN-förbundet](#)